

دکتر محمدعلی بطحائی
دکتر علی اکبر حسینی

مبادله فرهنگی و دانشجویی بین دانشگاه‌های پهلوی در ایران و کنت در آمریکا

ج ورج کاونتز استاد مشهور تعلیم و تربیت آمریکا تحت عنوان «حقایق عصر حاضر»
کره زمین امروز ما را از نظر اجتماعی بی‌باغ عدن تشبیه نموده و میگوید که مادرباره طول و عرض
این باغ افسانه‌ای چیزی نمیدانیم اما احتمال می‌رود که آدم میتواند است از یکسوی باغ با حوا
که در آنسوی دیگر بوده مکالمه نماید. با توجه به پیشرفت‌های چشم‌گیر تکنولوژی و دردسنرس
بودن وسائل سریع ارتباطی اکنون، بقول کاونتز، مادرباره در همان باغ کوچک هستیم اما با
یک فرق اساسی. و آن فرق اساسی این است که بشر ضمن بسط و توسعه فرهنگ خود سیر در جهات
مختلف را آغاز نمود و نه تنها به تسخیر رودخانه‌ها، کوهها، کویرها، دریاها، اقیانوسها، و
مناطق مختلف توفیق یافت بلکه در طی زمان تقریباً بر تمام سطح کره خاک به حکمروائی
پرداخت، امروز تمام نژادها و اقوام مختلف با وجود همه تفاوت‌های مربوط به زبان، فرهنگ،
دین و سیستم‌های اجتماعی، و با وجود داشتن ترس‌ها، نفرت‌ها، تمصبات قومی و ملی و سوابق

تاریخی متفاوت در همسایگی و شانه‌بشانه یکدیگر قرار گرفته‌اند.

آیا این جوامع گوناگون می‌توانند قبل از اینکه بدست دژخیم انفجارات اتمی معدوم گردند با همدیگر با صلح، صمیمیت، دوستی، و برادری زندگی کنند؟ این سئوالیست بزرگ که در مقابل نوع بشر قرار دارد (کاونتز، ۱۹۶۴). بی‌شک توجه بمفهوم این سئوال بیشتر در خورمؤسسات اجتماعی بخصوص دستگاههای تعلیم و تربیت است. همانطور که تله‌ستار فاضله دیدن حوادث روزمره اماکن دور دست را از بین برده است آیامردمان این اماکن می‌توانند بجای داشتن تنفروانزجار از اختلافات قومی و فرهنگی در مقام قدردانی و فهمیدن اساس این اختلافات برآیند و بجای نزاع و ستیزه با توجه به خصوصیات تاریخی و جغرافیائی بدرک سنتهای ملی، فرهنگی، و اجتماعی یکدیگر همت گمارند.

این مسأله یعنی ایجاد تفاهم بین المللی توجه همه مؤسسات تربیتی را از سطح ابتدائی تا عالی بخود جلب نموده است. هانری ایلرز (۱۹۶۹) بخشی از کتاب خود را بنام «مسائل عمده تعلیم و تربیت» باین موضوع اختصاص داده است. جان هنسن و کل برمبک (۱۹۶۶) در کتاب تعلیم و تربیت و رشد اقوام نیز به تفصیل موضوع فوق را مورد بحث و بررسی قرار داده‌اند و اصولاً تمام کتاب این دودانشمند بر اطراف مسائل فوق دور میزند.

درفر هک ما نیز اصل فوق مورد تاکید و توجه بوده و بصورت یکی از هدفهای اساسی و مهم تعلیم و تربیت معرفی شده است. نویسنده کتاب «تفکر خلاق: هدف غائی تعلیم و تربیت» میگوید: «... انسان، بمنظور زندگی کردن در یک دنیای بهتر و توأم با صلح و آرامش، حفظ و توسعه بیش از پیش از پیش تمدن عظیم و خیره کننده خود، و مهمتر از همه، بقاء حیات نه تنها ناچار است روابط صحیح و متکی با اصول انسانی با افراد جامعه‌ای که وی عضوی از آن است داشته باشد بلکه چنین ارتباطی با همه مردم جهان نیز باید برقرار گردد...» (حسینی ۱۳۴۸)

در هر صورت در اینکه تفاهم بین المللی اصلی است بسیار با ارزش و حیاتی که باید توجه همه خردمندان ملت‌های مختلف را بخود جلب کند کمترین جای سئوالی نیست. ولی در طرق وصول به این هدف از یافتن پاسخ یا پاسخ‌هایی به سئوالات زیر ناگزیریم: بمنظور تحقق هدف فوق از چه نوع علائق ملی و محلی باید صرف نظر نمود؟ چه نوع سازمانهای جدیدی را باید بوجود آورد و به حذف کدامیک از سازمانهای موجود باید مبادرت ورزید؟ از چه نوع سیستم یا نظام اخلاقی باید دفاع کرد؟ و از همه مهمتر چه اقدامات و مراحل را باید طی کرد تا موفقیت ما را در این راه تضمین نماید؟

از اقدامات و مساعی مهمی که در این زمینه صورت گرفته مبادلات فرهنگی است که بین دانشگاههای مختلف در سراسر جهان بصورت مبادله استاد و دانشجو و طرح‌های فرهنگی آزمایش گردیده است. طرح مبادله فرهنگی بین دانشگاه پهلوی در ایران و دانشگاه کنت در آمریکا که اخیراً به حالت اجراء درآمد از این نوع اقدامات است. بر اساس این طرح در اوایل بهمن‌ماه ۱۳۴۸ گروهی از دانشجویان دانشگاه کنت برای مدت یک نیمسال تحصیلی بدانشگاه پهلوی وارد شدند. این گروه شامل ۱۶ پسر و ۱۳ دختر بود. اکثر این دانشجویان سالهای سوم و

چهارم دانشگاه راطی میگردند. از این گروه ۳ دختر تا پایان دوره تحصیلی در منازل استادان دانشگاه، ۷ دختر در خانه کرایه‌ئی در شهر و بقیه در کوی دانشگاه (باغ ارم) زندگی می‌کردند. برای اینکه وضعیت تحصیلی و زندگی این دانشجویان در مدتی که در دانشگاه پهلوی بوده‌اند ارزش‌یابی شود پرسشنامه‌ئی که شامل ۴۹ فقره سؤال بود در پایان دوره تحصیلی بدانشجویان فوق‌الذکر داده شد، و از آنها درخواست گردید که بدون ذکر نام صادقانه به سئوالات آن جواب دهند. این سئوالات بویژه در زمینه‌های مربوط به (۱) وضعیت زندگی، (۲) وضعیت تحصیلی، (۳) نظرات آنان درباره کادر آموزشی، (۴) مشکلات اجتماعی، و (۵) نظرات کلی آنها درباره برنامه مبادله دانشجویی طرح و تنظیم شده بود. پرسشنامه مزبور از طریق سرپرست گروه که از کنت همراه دانشجویان آمده بود در بین آنان توزیع گردید. ظاهراً این پرسشنامه به همه دانشجویان داده نشده بود و در نتیجه تجزیه و تحلیل ذیل فقط بر اساس ۶۰ درصد از پرسشنامه‌هایی است که برگشت داده شده‌اند.

بخش اول: سئوالات مربوط به وضعیت زندگی

مطالعه جوابهای داده شده بسئوالات این بخش نشان میدهد که اکثر دانشجویان از وضعیت زندگی خود در محیط دانشگاه پهلوی رضایت داشته‌اند. نظرات دانشجویان در این زمینه بترتیب زیر خلاصه میشود:

از این گروه ۷۵ درصد هم‌اطاق ایرانی داشته‌اند و از این عده فقط ۳۰ درصد معتقد بودند که هم‌اطاق ایرانی آنها در تفهیم و تفاهم امور فرهنگی و شناساندن سنتهای ملی ایرانی با آنها کمک کرده‌است. ۵۳ درصد اظهار نموده بودند که هم‌اطاقی ایرانی هرگز بصورت دوست صمیمی و نزدیک در نیامده‌است و شاید همین امر موجب گردیده که فقط ۳۰ درصد آنها اظهار تمایل نمایند که (در صورت ادامه تحصیل در این دانشگاه) همان هم‌اطاقی قبلی را انتخاب میکنند. اما چنین بنظر میرسد که گرایش‌های این دانشجویان نسبت به همکلاسیهای خود عکس نظر آنان در مورد هم‌اطاقی‌های آنها باشد زیرا اکثر آنها (۹۴ درصد) اظهار نموده‌اند که دوستانی در بین همکلاسیهای ایرانی خود یافته‌اند و حدود ۸۶ درصد از این عده بمجالس میهمانی، پیک‌نیک، رقص و غیره دعوت شده و از این فعالیت‌ها لذت برده‌اند. گرچه ۶۵ درصد عقیده داشتند که مورد قبول دوستان ایرانی خود قرار گرفته‌اند با وجود این ۸۷ درصد از این گروه بیان کرده‌اند که مورد حسادت دوستان خود بوده‌اند. البته باید متذکر شد که در این میان اکثریت با دختران بوده‌است.

در مقابل این سؤال که: صفات مطلوب هم‌اطاقی خود را نام ببرید. این دانشجویان اظهار نموده بودند که هم‌اطاقی ایرانی آنها در تعلیم فارسی با آنها کمک کرده‌است و تعداد کمی نیز صفت «با محبت بودن» را یادآور گردیده بودند. از صفات نامطلوب خجول بودن، ترس از تکلم بزبان انگلیسی، استفاده از وسائل شخصی دیگری بدون کسب اجازه، نواختن موسیقی ایرانی با صدای بلند، و عدم تحمل نام برده شده‌است.

دانشجویانیکه در تمام دوره تحصیلی (یک نیمسال) با خانواده‌های ایرانی زندگی کرده بودند و همچنین کسانی که بعنوان مختلف بخانواده‌ها دعوت شده بودند اظهار کرده‌اند که

خانواده‌های ایرانی بسیار با محبت، صمیمی، با ملاحظه، میهمان نواز و روشنفکرند و همگی اظهار تمایل نموده بودند که مدت بیشتری را با خانواده‌های ایرانی بگذرانند. حتی برخی از دانشجویان اظهار نموده بودند که در این مورد خانواده‌های ایرانی میتوانند سرمشق‌حسوبی برای خانواده‌های آمریکائی باشند.

در مقایسه وضع خوابگاه‌های دودانشگاه ۷۶ درصد وضع خوابگاه‌های پهلوی را بهتر و مشابه کنت تشخیص داده بودند و فقط ۲۴ درصد خوابگاه‌های دانشگاه پهلوی را در سطح پائین‌تر از دانشگاه کنت ارزیابی نموده بودند.

بخش دوم: وضع تحصیلی

در زمینه وضع کلاسها و دروس ۵۳ درصد معتقد بودند که چندان استفاده‌ئی نکرده‌اند و درسها برای آنان خسته کننده و ملال آور بوده است. احتمالاً همین امر باعث شده که فقط ۱۳ درصد از آنها اظهار تمایل یادامه تحصیل برای يك نيمسال دیگر در دانشگاه پهلوی بنمایند. در ارزش‌یابی از دروسی که این دانشجویان گرفته بودند روی پهن گرفته ۷۱ درصد اعتقاد به جالب نبودن و خسته کننده بودن درسها داشته و ۳۶ درصد با آسان بودن آنها معتقد بودند و فقط ۱۲ درصد دروس را مشکل قلمداد نموده بودند. نکته جالب این است که تنها ۶ درصد از دانشجویان دروس دانشگاه پهلوی را مفید و جالب تشخیص داده بودند. البته باید در نظر گرفت که هدف اصلی این دانشجویان از آمدن بایران بیشتر جنبه سیاست داشته تا استفاده در زمینه‌های آکادمیک، و این امر خود در انتخاب دروس آنها تأثیر بسزائی داشته است.

بخش سوم: نظرات دانشجویان درباره کادر آموزشی

بطور کلی سی درصد از این دانشجویان اسنادان دانشگاه پهلوی را افراد غیر قابل انعطاف، ۱۸ درصد آنها را سخت گیر و از نظر آکادمیک پر توقع، و ۳۶ درصد آنها را سهل گیر و کم توقع معرفی کرده بودند. ۵۳ درصد از این گروه معتقد بودند که اسنادان بموقعیت دانشگاهی دانشجویان علاقمند و بقیه بی تفاوت بوده‌اند. در مورد اجازه بحث در کلاس گرچه ۴۲ درصد بفرام نمودن امکان چنین فرصتی از طرف اسناد اشاره کرده بودند مهذا ۴۹ درصد معتقد بودند که نوع رهبری و اداره کلاس بصورت خود مختاری و دیکتاتوری بوده است.

رفتار اسنادان نسبت بدان دانشجویان از نظر ۷۰ درصد این گروه دوستانه و بقیه ۱۸ درصد بی تفاوت بوده است. بعضی از این دانشجویان بر آن بودند که نظر اسنادان نسبت بدان دانشجویان خارجی بمراتب مساعدتر از نظر آنان نسبت بدان دانشجویان ایرانی بوده است.

صفات مطلوب اسنادان دانشگاه پهلوی از نظر اکثریت قریب باتفاق این گروه از دانشجویان عبارتند از: وسعت اطلاعات، توجه و مساعدت بدان‌شجو، شناختن دانشجویان با نام اول، با محبت بودن، داشتن توجه بوقایع روزمره جهان مخصوصاً ایالات متحده، و انتقاد مفید از نوشته‌های امتحانی دانشجویان. اما صفات نامطلوب اسنادان از نظر این گروه عبارتند از: عدم انعطاف، گوش ندادن بمنطق و استدلال دانشجویان در بحث‌های کلاسی. ندادن فرصت کافی برای بحث و انتقاد در کلاس، توجه نداشتن بمقاید شخصی دانشجویان، بی تفاوت بودن بعضی از

اساتید، داشتن تعصب نسبت به بعضی از شاگردان، جزوه گفتن، سخت گیری در حضور و غیاب ندادن فرصت برای رشد قوه خلاقه و ابداع در دانشجو و در مواردی درخواست وعده ملاقات (Date) از دانشجوی دختر. نکته جالبی که بوسیله تعدادی از این دانشجویان گزارش شده بود این بود که بعقیده آنها معلمینی برای تدریس دروس آنان انتخاب شده بودند که نظر مساعد و مثبتی نسبت به دانشجویان آمریکائی داشته اند و شاید همین امر موجب شده که در نظرات آنان نسبت به دانشجویان خارجی و ایرانی تفاوتی فاحش محسوس گردد. با توجه باینکه در هر يك از کلاسهای مذکور بیش از يك يادونفر دانشجوی آمریکائی حضور نداشته بسختی میتوان نظر فوق را قابل اعتبار دانست.

در زمینه قضاوت درباره معلومات استادان، از پنج نمره ممکن (عدد ۱۰)، نماینده ضعیف ترین و عدد (۵)، نشان دهنده قوی ترین نمره) ۸۸ درصد از شاگردان نمره (۴، و ۵)، و فقط ۱۲ درصد نمره (۲)، را انتخاب نموده بودند و این نمایشگر این واقعیت است که استادانی که با این گروه کار میکرده اند از نظر وسعت و عمق اطلاعات در سطوح بالائی قرار داشته اند. لازم بتذکر است که هیچیک از این دانشجویان در مورد تدریس استاد بزبان انگلیسی شکایتی نداشته اند.

بخش چهارم: مشکلات و مسائل اجتماعی

از پاسخهای رسیده چنین بر میآید که مشکلات اجتماعی دانشجویان چشم گیر و قابل توجه بوده است. بررسی این مسائل و مشکلات برای موفقیت چنین برنامه هائی حائز اهمیت فراوان است. از جمله مشکلات دانشجویان خارجی موضوع خرید کردن است. ۵۳ درصد از این گروه اظهار کرده بودند که مغازه داران اجناس را بآنان گرانتر از دیگران فروخته اند و رویهمرفته این گروه از ندانستن زبان، و چانه زدن، و اینکه اجناس عرضه شده بر حسب قیمت نداشته اند در رنج و زحمت بوده اند. مشکل اجتماعی دیگری که مخصوصاً دختران با آن مواجه بوده اند موضوع متلك گفتن مردم در معاشرت عمومی بوده است. تمام دختران از متلك گفتن، نیشگان گرفتن پسرها، مزاحمت و حمله های جسمی دو چرخه سواران، و بالاخره سنك پرانی بعضی از مردم پباهای آنها جداً شکایت نموده اند. همه افراد این گروه اعم از پسر و دختر از خیره شدن خارج از اندازه مردم بآنها و اصرار زیاده از حد گدایان نیز اظهار ناراحتی کرده بودند. گروهی در حدود ۴۲ درصد از این گروه از دانشجویان دانشگاه پهلوی نیز شکایت داشته اند، با این تفاوت که نوع مزاحمت دانشجویان دانشگاه بصورت اظهار خصوصیت های بیش از حد و نامعقول و در مواردی عنوان مطالب خارج از نزاکت و ادب جلوه نموده است!

در مورد سازگاری با غذاهای ایرانی گرچه ۷۱ درصد در بدو ورود مواجه با اشکال بوده اند. ولی در مدتی کمتر از یکماه حدود ۶۰ درصد از آنها بغذاهای ایرانی عادت کرده اند. گروهی در حدود ۲۹ درصد هیچوقت بغذاهای ایرانی علاقمند نشده و دائماً از این موضوع شکایت داشته اند. بیشتر عدم رضایتها متوجه غذاهای سلف سرویس دانشگاه بوده و حتی در مواردی گفته شده که غذاهای سلف سرویس تهوع آور و غیر قابل تحمل میباشد!

پیدا کردن کار همواره جزو مسائل جدی زندگی دانشجویی است. از گروه دانشجویان کنت ۴۸ درصد موفق به یافتن کارهایی از قبیل تدریس زبان و ماشین نویسی چه در دانشگاه و چه در مؤسسات دیگر شده بودند و ضمناً هیچگونه شکایتی از محیط کار خود نداشتند. بقیه افراد این گروه اساساً علاقه‌ای به پیدا کردن کار نشان نداده بودند.

شرکت در مجالس رقص و مصاحبت جنس مخالف برای ۶۰ درصد از این دانشجویان اشکالاتی همراه داشته است. دختران آمریکائی اظهار نموده بودند که پسران ایرانی زود عاشق میشوند در حالیکه پسران آمریکائی از محافظه کاری شدید دختران ایرانی یاد نموده بودند با این وصف نباید فراموش کرد که ۴۰ درصد از این گروه از مصاحبت جنس مخالف برخوردار بوده اند و فقدان فعالیت های اجتماعی بحد کافی عدهئی در حدود ۶۰ درصد گروه را دچار احساس تنهایی و غربت نموده است.

وضع سکونت گرچه در بدو ورود همراه با اشکالاتی بوده است معیناً ۷۶ درصد از لحاظ سکنی شکایتی نداشتند بقیه نیز فقط از قطع شدن مکرر آب و برق اظهار ناراحتی نموده بودند. از لحاظ وسیله ایاب و ذهاب نیز هیچگونه شکایتی ابراز نشده بود.

از نظر انجام مراسم مذهبی اشکالی برای اکثر این دانشجویان وجود نداشته زیرا ۶۴ درصد اظهار نموده بودند که نیازی بانجام مراسم مذهبی نداشته اند. ۱۸ درصد موفق بیافتن کلیسای مورد نیازشان شده اند و فقط برای ۱۸ درصد پیدا کردن محل عبادت مشکل بوده است.

بخش پنجم: نظر کلی دانشجویان درباره این برنامه

سوالات طرح شده در این قسمت متوجه ارزشیابی کلی برنامه مبادله دانشجویی بوده است. از دانشجویان خواسته شده بود که نظرات خود را بر اساس تجارب کلی که در این مسافرت کسب نموده اند بیان نمایند. ۷۵ درصد از این گروه معتقد بودند که در صورت داشتن اختیار علاقه دارند یک نیمسال دیگر به اقامت خود در کشور ایران ادامه دهند. ضمناً بسیاری دانشجویان دانشگاه کنت توصیه کنند که در چنین برنامه‌ای شرکت جویند. ۸۸ درصد اظهار کرده بودند که بدوستان خود سفارش میکنند که حتماً با ایران سفر کنند. یکی از نشانه‌های موفقیت این برنامه این بود که همین عده ابراز داشته بودند که اگر برنامه‌هایی نظیر این برنامه با یکی از کشورهای دیگر در حال توسعه ترتیب یابد با کمال میل در آن شرکت خواهند کرد.

در پایان این پرسشنامه از دانشجویان خواسته شده بود که بمنظور بهبود پیشرفت این برنامه بر اساس تجاربی که در ایران بدست آورده اند پیشنهادهای ارائه نمایند. پیشنهادات رسیده بترتیب ذیل خلاصه میگردد:

- ۱- برخورداری دانشجویان از آزادی و استقلال بیشتر بمنظور کشف طرق تفهیم و تفاهم با دیگران.
- ۲- دادن اطلاعات کافی و صحیح بدانشجویان از شروع برنامه.
- ۳- بهبود وضع سرپرستی.
- ۴- تعیین یک معاون برای سرپرست گروه بمنظور رسیدگی بیشتر بامور دانشجویان.

- ۵- احتراز سرپرست گروه از دخالت‌های نامعقول در امور شخصی دانشجویان
  - ۶- ترتیب و تهیه محل زندگی قبل از شروع برنامه.
  - ۷- دادن اختیار بیشتر به دانشجویان در انتخاب محل سکونت.
  - ۸- آشنائی نسبی با زبان و فرهنگ کشور قبل از شروع برنامه.
  - ۹- دادن اطلاعات کافی و صریح درباره هدفها و منابع مالی برنامه مبادله به دانشجویان ایرانی تا دانشجوی خارجی از نظر آنان بصورت افراد تحصیل شده تلقی نگردد.
- ضمناً از این گروه سؤال شده بود که برای دانشجویان ایرانی که بخواهند به دانشگاه کنت مسافرت کنند چه پیشنهادهائی دارند. مطالب اظهار شده در این مورد نیز به ترتیب ذیل خلاصه میگردد :

- ۱- خودداری از عجله در قضاوت.
- ۲- صحبت با دانشجویان ایرانی که قبلاً در آمریکا بوده‌اند.
- ۳- توجه به تفاوت‌های فرهنگی.
- ۴- توجه به نوع معاشرت‌های پسران و دختران.
- ۵- داشتن تحمل در برابر امور خلاف انتظار.
- ۶- داشتن سعه صدر و واقع بین بودن.
- ۷- سردرگم نشدن و کنترل خود را از دست ندادن.
- ۸- حاضر بودن برای مطالعه بیشتر، درسهای مشکلتر، حضور در کلاسهای خیلی بزرگتر، و بی تفاوت بودن مردم و همشاگردان نسبت با آنها.
- ۹- وقت شناسی و استفاده اقتصادی از وقت.
- ۱۰- احتراز از پوشیدن دامن‌های خیلی کوتاه (در مورد دختران)!

نتیجه گیری و ارائه پیشنهادات

از تجزیه و تحلیل مطالب فوق چنین برمیآید که این برنامه با وجود داشتن مشکلات زیاد، مخصوصاً مشکلات اجتماعی، بازم موفقیت آمیز بوده است. دلیل بر این ادعا این است که اکثریت قریب به اتفاق دانشجویان شرکت کننده در این برنامه خواستار تمدید مدت اقامت و تحصیل خود در ایران و دانشگاه پهلوی برای حداقل یک نیمسال تحصیلی دیگر بوده‌اند دیگر اینکه این دانشجویان اظهار تمایل نموده‌اند که در برنامه‌های دیگری نظیر این برنامه که بایکی دیگر از کشورهای در حال توسعه ترتیب داده شود شرکت خواهند جست. و ضمناً مسافرت بایران و شرکت در چنین برنامه‌هایی را بدوستان خود و دانشجویان دیگر دانشگاه کنت توصیه خواهند نمود.

نکته جالب توجه و قابل ذکر این است که دانشجویان آمریکائی تحت تأثیر میهمان نوازی و پذیرائی گرم خانواده‌های ایرانی قرار گرفته و آرزو کرده بودند که خانواده‌های آمریکائی بتوانند از چنین خانواده‌های ایرانی سرمشق بگیرند.

بر اساس مطالب فوق میتوان چنین نتیجه گرفت که منظور کلی برنامه مبادله دانشجویی برای شناساندن فرهنگ ایران و پیشبرد تفهیم و تفاهیم بین المللی برنامه‌ای مفید و سودمند است و بمؤسسات آموزش عالی توصیه میشود که همواره به ترتیب چنین برنامه‌هایی مبادرت

ورزند. ضمناً برای بهبود بیست‌این برنامه‌ها، راجع به پیوسته‌ها -
 الف: آمادگی قبلی دانشکاه میزبان در زمینه (۱) تهیه محل سکونت و زندگی، (۲) بهبود
 وضع غذا و سلف سرویس، (۳) فراهم نمودن فعالیت‌های اجتماعی و فوق برنامه‌ای، (۴) تشجیح
 خانواده‌های ایرانی بدعوت بیشتر دانشجویان خارجی بمنازل خود، (۵) ترتیب مسافرت‌های
 مختلف برای دیدن آثار ملی و تاریخی و پیشرفت‌های اخیر صنعتی و اقتصادی ایران، و (۶)
 بوجود آوردن یک مرکز برای راهنمایی و سرپرستی دانشجویان خارجی.
 ب: ترتیب برنامه‌های درسی جالب و قابل استفاده برای یکایک دانشجویان تا حضور در کلاسها
 برای آنها خسته کننده و ملال انگیز نباشد.

ج: توسعه تدریس زبان فارسی بطوریکه دانشجویان بهنگام عزیمت تا اندازه‌ئی با خواندن و
 نوشتن فارسی آشنائی پیدا کرده و بتوانند کم و بیش از نوشته‌های فارسی استفاده کنند.
 د: دادن اطلاعات کافی و صحیح بدانشجویان درباره ایران امروز، این مسئولیت مستقیماً
 متوجه سرپرست گروه است و مسلماً هنگامی بنحو احسن انجام میپذیرد که خود سرپرست
 از رشد اجتماعی ایران امروز اطلاعات کافی داشته باشد. بدیهی است کسی که سالها دور
 از وطن زندگی کرده قادر بمرضه چنین اطلاعات دقیقی نیست.

References

- Counts, G. S. *Education and the Foundations of Human Freedom*,
 University of Pittsburgh Press, 1962.
- Counts, G. S. "Should the Teacher Always Be Neutral?" *Kappan*,
 vol. Li. No.4. (December, 1969). pp. 186-189.
- Ehlers, Henry. *Crucial Issues in Education*. 4th ed., New York,
 Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1969.
- Hanson, J. W. and Brembeck, C. S., *Education and the
 Development of Nations*, Holt, Rinehart and Winst on,
 New York, 1966.
- حسینی، علی اکبر، تفکر خلاق: هدف‌گذاری، تعلیم و تربیت، انتشارات دانشکاه پهلوی، ۱۳۴۸.